

R.N. 387 II.

(X190 4052)

II n
6733

PANEGYRICUS
CAROLO
GUSTAVO

Magno Svecorum, Gothorum, Van-
dalorumq; Regi, incruento Sarmatiae Victori, & qua-
qua venit Liberatori, Pio, Felici,

Augusto:

*Heroi Afflictis in solatia, Regibus in
exemplum, nato.*

M. DC. LV.

Ad
SACRAM REGIAM MAJESTATEM
SVECIAE

UT nova Sarmatico LUX illucesceret Orbi,
Splendens Arctoo prodix ab axe jubar!
Diffugiunt tenebrae, radios nihil impedit, atq;
Prona, perennanti lumine, Terra micat.
Regie Phoebe, procul diffundere lumina perge!
Curia, Templum micent! splendeat Aula,
Forum!

W. T. L. B. de B.

Ominose

(1.)

Minosa Septentrionis tem-
pestas quorsum ruis? Pluviam an Grandinem
nuntias? Primane fulminibus tuis objicitur Po-
lonia? perdenda an salvanda? Res ipsa loqui
incipit, & nos alloqui Te, Aquilonarium istarum nubium Du-
Etor, CAROLE GVSTAVE. Te inquam, quem trimestri hoc
solum unum Europa tota loqui incipit: quia gesta Tua, quo-
rum fama subito implevit Orbem, mirari & stupere incipit.
Ignorabat Te adhuc Orbis, quoniam esses, & ad quid fatis de-
stinatus: nunc animadvertere incipiunt, amici & hostes, ful-
men Te esse in Omnipotentis manu, ad exsequendum nondum
scimus qualia, ominamur tamen salutaria Caelorum, de red-
dendis Terræ serenitatibus, decreta. Tale enim opus,
Pacis & Salutis, cum ipso exorientis Belli fragoso tonitru ec-
ce inchoas! Debellanda superbie prodiisti Septentrionale ful-
men: & victorias à parcendo subjectis auspicas? quàm
heroicè! incruentas Tibi sic victorias, ex hostibus Tibi sic pa-
raturus amicos. Quem enim eminus contemnere poterat,
& quem cominus non trepidare non poterat, Polonia, hostem,
jam ecce agnoscit & veneratur amicum, vindicem, sospitato-
rem! Omira fatorum vis, quæ ubi Tu tantus Virtutem ex-
plicares Tuam, ubi tam laborantibus succurreres rebus, ta-
lem & tantum Tibi hunc elegerunt campum, Sarmatiam!
Res hic tam malè steterant, ut pejus non possent, foris domiq.
Foris erant barbari hostes, Bonis & Vita: domi simulati

A 2

amici,

*amici, Libertatibus inhiantes, religiosis & politicis. Eoq̄
 res devenerat, ut consiliò, aere, viris & viribus exhausta,
 cadaver Reipublicæ videri potuerit Polònia: quia Gentem
 Polonam (quam inter arma, & propemodum cum armis
 nasci novit Orbis) sic annis aliquot fatigaverat astuta cru-
 delitas, ut nisi Tu intervenisses armis Tuis, illisq̄ reddidisses
 robur & animos, succumbendum fuisset. Agnoscimus ergò
 Te, Cœli delictum, à supremo rerum Moderatore huc submis-
 sum, ut cum hostibus nostris accedere videreris novus hostis,
 subito appareres adventare Hospitator: à cujus presentia
 hostibus extraneis injectus est terror, ut progredi non aude-
 rent; domesticis autem insperata consternatio, ut non susti-
 nentes expectare conspectum Tuum, ultrò diffugerent: aut
 certè vix conspectò adventu Tuò, terga darent. Adduxisti
 enim Tecum Bonæ Cause fiduciam; & Terribilem illum Je-
 hovam Exercituum, à cujus conspectu liquescunt montes, &
 diffugiunt maria. Inde illi tam celeres & omnibus admi-
 randi progressus Tui. Nempe cum divisa per tot loca (in Li-
 vonia, Lithvania, Borussia, Polonia) potentiâ Tuâ, de pri-
 mùm aggreddendâ Majore Polonia cogitares, mox illam à
 Tuis ultroneâ deditioe occupatam accepisti. Poloniam
 vix ingressus, ex Lithvania & Curlandia letum nuntium,
 illas Tuam infidem transüsse, accepisti. Rursum ad Regni
 sedem Varsaviam adeundam cum adjecisses mentem, illam
 ab hostibus derelictam, & omni presidio nudatam, Tibi ser-
 vari cognovisti: adiisti igitur, & jure illo quò, quod nullius
 est*

(3)

est occupantis fit, occupasti. Cum cedentem emulum ad Regni Metropolim, Cracoviam, insequi animum induxisses, cedere ille perrexit, & vix hinc inde levi tentatâ velitatione (tamet si Exercituum numerò superior) fugere non destitit, donec & Regni limites (à conspectu Tuo nusquam sibi tutus visus) excessit, eoque ipso Regnum & Sceptra victricibus Tuis manibus resignavit. Quis prudens horum spectator non audire sibi videatur vocem illam Dei ad Israelem suum: Terrorem meum præmittam ante faciem Tuam, & fundam omnem populum, ad quem ingredieris, cunctorumque inimicorum Tuorum terga vertam coram Te. (Exodi 23. 27.) Et è contrario illam pavitantiam Egyptiorum vociferationem: Fugiamus! nam Dominus pugnat pro eis contra nos! (Exod. 14. 25.) Unde discimus, & disce Tu Auguste, esse Majestatem supra Nos, quæ ut cætera quæ Mortales gerunt, ita Bellorum causas & motus, initia & progressus, moderatur: Regnaque aut tradit aut eripit, comminuitque aut firmat, quibus visum est. Quamquam quid dixi ut hæc discas? Nobis illa discenda sunt. Tu pridem hæc nosti, ideoque cum illa Numinis Majestate jam ante susceptum hoc Bellum foedus iniisti, & renovas quotidie, nocturnas horas perpetuò inter somnum & preces; diurnas inter colloquia cum hominibus & cum Deo, dividens: & quod asseverant intimarum Tuarum actionum conscy, semper plus Deo quam hominibus conversans. Macte hæc virtute magnanime Heros! exprime sic feliciter antiquos heroes sanctos! sic demum, ut illi, facturus in Deo virtutes, qui

A 3

IPSE

(4)

IPSE conculcabit hostes Tuos. (*Psal 60 13.*) Sic sta Unde **DEI!**
Custodi vias Domini, neque Te averta Deo Tuo! Sint judicia E-
jus in conspectu Tuo, & Justitias ejus ne repelle à Te. Immacu-
latus esto cum Illo & serva Te purum ab iniquitate. Ita ille cum
sancto erit sanctus, & cum innocente innocens. Ita populum
humilem salvum faciet, & oculos superbiorum humiliabit. Illu-
minabit Dominus lucernam Tuam, illuminabit Deus Tuus tene-
bras Tuas. In Domino conteres Exercitus (*si qui se opponent porrò*)
in DEO Tuo transibis murum. *Agnosce tantum constanter, ut agnoscere
discant alij, non esse Deum præter Dominum: nec ullam rupem
præter Deum nostram. Illum Deum, qui Te præcingit virtute:
qui disponit Pedes Tuos tanquam cervorum, & super Excelsa sta-
tuit Te. Qui docet Manus Tuas ad prælium, & frangit Arcus
ferreos brachiò tuò. Qui Te clypeo salutis protegit, & dexterâ
suâ sustentat. Dilatat gressus Tuos sub Te, ut non yacillent pe-
des Tui. Facitque Te persequi inimicos Tuos, & eos compre-
hendere, & non reverti donec consumantur. Confringes eos,
nec poterunt stare: cadent sub pedes Tuos: Clamabunt, nec
erit qui salvos faciat: etiam ad Dominum, nec eos exaudiet, &c.
Tu autem cum Davide dices: Vivat Dominus, benedicta rupes mea!
Exaltetur Deus salutis meæ! Deus qui dat vindictas mihi, & sub-
dit populos sub me: Liberator meus de inimicis meis, &c.
(*Psal. 18. & 24. &c.*)*

*Redeo ad ea, quæ humanitùs Tibi Triumphatori dici
possunt. Vicisti? Triumphas? Factum agnoscimus insoli-
tâ felicitate. Haud scio, an quis unquam ita Bellum orsus
& terminârit. Nempe ut priùs triumpharet, quàm vince-
ret: priusq; vinceret, quàm hostem videret. Novum hoc
victoriae genus in Te inchoari voluit supremum Numen, ut Te
ad inusitata natum ostenderet. Multum sibi Julius Caesar
illò*

(5)
illò suò, VENI, VIDI, VICI, nempe hostilem Exercitum
unum, placuit. Tu plures Exercitus, integraq; Regna, Ve-
niendo & Videndo Vincis. Amplissimum Polonia Re-
gnum unò trimestri Tuum factum est totum. Julij enim $\frac{15}{25}$
die, Major Polonia Tua se dedidit fidei: Octobris $\frac{6}{10}$ Craco-
via, Minoris Polonia totiusq; Regni Caput, suas Tibi pandit
portas, suaq; Regia Palatia, & Regalem Thronum, tradidit.
Eademq; die Quartianus Miles, universum scilicet reliquum
Polonicæ Militiæ robur, fascibus Tuis sua submitit Vexilla:
atq; sic tota POLONIA Te salutare capit REGEM. Inusi-
tata hæc esse dico, rara, mira: sed quantò magis inusitata,
rara, mira, tantò magis time, nequid inusitata infelicitatis
tanta se intermiscet felicitati. Non frustra dictum est,
Fortuna cum maximè splendet, frangitur. Ipse mor-
taliū felicissimus triumphis Alexander, magnus magnarum
Gentium Domitor, docere id exemplò suò potest: qui quàm
citò de Orbe subactò, tam citò adversa fors & mors de illo
dejectò, triumphavit. Memineris ergò Rex Magne (spero
quidem Te facturum, etiam nullo monitore) Fortunam reve-
renter habendam: Gentiq; liberæ sic imperandum, ut illi parere
libear. Benevolentiam eos vincere potuisti, poteris & reti-
nere: Asperitate (quam quidem à Te alienam ipsa natura
esse voluit) nihil nisi in deterius proficitur. Infinita Te id
Exempla, ex universa historia deprompta, docebunt. E sa-
cris notum est, quàm insperatò unâ die hereditariò Regno
exciderit Roboam, quod placiditate retinere potuisset in per-

pe-

petuum (1. Reg. 12) Oblitus nimirum paternæ illius gnomæ,
 In hilaritate vultus Regis Vita, & clementia ejus quasi imber sero-
 cinus. [Prov. 16. 16.] Tu autem, qui Terror esse cepisti Gen-
 tibus armatis Spes esse incipe Orbi arma deponenti. Li-
 beris imperare non poteris, nisi liberaliter. Nihil violen-
 tum diuturnum; quia malus diuturnitatis custos Metus. Di-
 ligi præstat quàm metui. Illud autem: Oderunt dum me-
 tuant, Neronibus, Domitianis, Caracallis, cæterisque levibus nu-
 minibus, relinquendum.

Resistunt quidem Tibi Polonorum nonnulli, aut certè
 inviti Tuo se submitunt Sceptro: quia Virtutes Tuas non
 intelligunt, nec intentiones salutares. Ut ergò intelligant,
 Virtutes Virtutibus cumulando, malevolentiamq; benevo-
 lentiam vincendo, efficies. Barbari aut viles homines (inquit
 Livius) ubi licentia adest, plerumq; sævisunt. Mites in ea mo-
 derati, ingenii sanguinis & stirpis. Utrosq; Tibi objicit Po-
 lonia: tum efferos & immites, animas viles, assultantes &
 morsicantes, rursumq; resultantes, canum instar: tum mo-
 deratos & suaves generosum sanguinem & heroicum, pa-
 trorum tenaces, & fidei datae constanter memores. Illos do-
 mari si necesse, tutissimè id horum adhibitò consiliò facturum
 Te crede: quia venenum in Animali venenato, ne subje-
 ctum suum perimat, ipsa balsamicà ejusdem animalis vir-
 tute optimè temperatur. Audio sanè quorundam, tantam
 illam Tuam lenitate abutentium protervitate offensorum, voces:
 Polonos Nobiles, æquè ut plebem servili esse ingenio, nec liber-
 tate ullam rectè uti, ad omnia potius illiberalia abuti: serviliter
 igitur

igitur indiscriminatim tractandos, ut ferociam deponant: Liberrates illis non minuendas, sed adimendas penitus. Ego tamen, quisquis sum, in contraria penitus sum sententia: neque scilicet Tibi à Te, Rex magnanime, ob alienam stultitiam esse abeundum, neque ut magnanimos Polonorum spiritus à seipsis abire jubeas. Nec enim vel hoc vel illud poterit. Notum illud Pyrrhi de Fabricij Romani, hostis tùm sui, virtute pronunciatum: Citius Solem à tramite suo, quam Fabricium à rectitudine iri amotum. Speramus & heroicam Tuam animi Celsitudinem, non prius à seipsa quam Cœli cardines à loco suo, emotum iri. Persta igitur, dissimilis Tui fieri ne incepta! sic benignitate pervinces, promitto. Neque fieri potest, ut quicquid generosi spiritus inest sanguini Polono, extinguatur illicò: Vis nature hâc parte erumpere prohibita, erumpet alibi fortius: dabitque plus damni illegitimas sibi aperiens vias. Nec optabis imperare asinis: præstat hominibus. Homo autem obtusò spiritu, & à sublimitate sua dejectus, quid rudi & abjectò distat à sellò? Deus ipse, ut ne coactis imperaret liberum dedit Angelis & Homi- nibus arbitrium, quò splendidius & augustius redderet imperium suum. Et quisquam sibi hoc nomine magnus videatur, quòd metu adactis, ceu pecudibus imperet? Cave persuaderi, Rex magne! Deum Tibi propone imitandum, cujus imaginem geris, ut Regnum Tuum Regni Dei referat imaginem! ut spontanei obsequij, ita Majestatis, plenissimum. Poloni ergò maneant Poloni, animæ sublimes! aspe-

B

ritas

8.
ritas tantum auferatur ab hoc indomito spiritu, ut blandescat in se, æquè fortis futurus extra se, ad perdomandum suos & Tuos hostes. Nōrunt Chymici, quorum mysteria non penitus ignoras Tu, Minerale spiritus, non fortes tantum sed & feroces, ita tractare arte, ut cruditas ab illis & asperitas, letalis scilicet nocendi vis, auferatur: ipsa virtute forti non imminuta, depurata tantum, eoque modo aucta. Et nescias Tu, hostiles & amicos animos tractandi artifex, blandō excelsi Tui favoris igne Humanos spiritus ita sublimare, ut separatis & combustis Polonica ferocia scoriis, mera maneat Polonica virtus? Generosum scilicet illud honestum, cedere nisi sublimiori nescium. Prolapsi quidem sunt nonnihil, & à pristina Majorum gravitate aberrarunt Poloni, fatendum est: at illam nondum deseruerunt tamen. Libertatis amorem retinent tenacissime, mori paratiores, quam illam privari: tametsi dormitatione quadam eò abducti, ut libertatem avitam diutius tueri vix potuissent, sine externi alicujus auxilij interventu: si tamen servitutis undecumque inferenda metus erit, redibit profectò victis etiam (nondum autem sunt) in præcordia Virtus, Tibique victorias faciet ambiguas.

Quid

(9)

Quid ergò restat? Redde illis Libertates! sed au-
ctas in majus & melius. Id autem quomodo? Ex-
tendendo Libertatem ad Omnes, & ad Omnia, &
Omnimodè. Ad omnes, jubendo liberos esse omnes
& singulos in univ^{er}sum, Proceres Regni, Nobilitatem in-
feriorem, Civitates & Oppida, Plebemq; ipsam Rusticanam suo
modo & gradu. Non aliqui tantùm Gentis hujus sint li-
beri, sed Omnes: nempe ut quisq; à maximis ad mini-
mos, securè sua possideat; innocens nemo oppressionem
(seu apertà vi, seu juris prætextu) metuat: vivere &
moriciq; suo loco liceat. Dico, Libera debere esse Omnia,
Corpora, Mentis, Conscientias: ut ne quisquam alteri
compedes injiciat, hujus, illius, istius, respectu. Im-
primis ut manus liberè in cælum attollantur, etiam di-
versè de Deo sentientium; dummodò Deum colant, non
blasphemant. Sola irreligiositas, & consveta (ehem!)
Deum blasphemandi, & peccatis irritandi, libido, in-
terdicta esto. Omnimodè etiam Pax & Libertas
concedenda erit: præstando, ut vera sit Pax, veraq; Li-
bertas, non Pacis & Libertatis nomen, umbra, larva,
fucus. Quod erit, si non amplius impunè peccandi,
& in alios sæviendi licentia, Libertas vocetur, sed li-
bertatis teter abusus, tetrus etiam coercendus pœnis.

B 2

ut

ut ne quis sub Libertatis false imaginatione exlex sibi videatur.

Quò & hoc spectabit, ut Tuos exemplo Tuò Parcere subjectis & debellare superbos, imitandoq; non minus modestiam & continentiam, quàm strenuitatem Tuam, commendare se & Te doceas. Magna Militiæ labes est, si milites inter amicos & hostem exiguum ponant discrimen: Provinciasq; quibus libera & dis aut defendendis conducti sunt, vastent. Ut ne memorem, rapiendi aviditatem sæpè retardasse, imò amisisse victoriam: aut certè imminuisse Victoris laudes. Militiam igitur exerceant Tui, non latrocinium! Poloniam latrocinii non assuetam ne contaminent novi hospites: ut ne dici possit, Te deteriolem reddere, quàm accepisti, Poloniam. Et quia observatum est, Non tam Svecos Tuos, quàm admistam Gentium turbam, immodicis rapinis Poloniam populando dedecorare triumphos Tuos, coge eos, Svecorum Regi militantes, Svecorum sequi non tantum fortitudinem, sed & modestiam. Aliàs Tibi & Disciplinam Tuam, (quà cessante cessabunt Victoria) corrumpent, & Tuos. Sed & quos Provinciis in ordine continendis præficis, sanguisugas esse ne permittes, Rex clementissime: ut ne qui pro Te tanquam suo jam sibi divinitus dato Rege, Deum orant, exactionibus nimis exhausti, & ad incitas redacti, non pro Te, sed contra Te suspiria mittendi occasionem habeant. Fac, amabò, ut servanda, non perdenda, Polonia causa Te venisse, optime Rex, intelligant Omnes: Illi etiam ipsi, qui res administrant Tuas.

Quod

(11)

Quod si intelligunt, meminerint simul, boni esse Pastoris con-
dere, non deglubere, pecus. Aut si hoc non attendunt Illi,
attende Tu, cujus maxime interest, ut Regnum quam mini-
me labefactatum, favorumq; erga Te plenissimum, accipias.
Amare Te incipiant omnes, non metuere aut odisse: quia so-
lus Subditorum Amor firma Regibus prestare Sceptra potest.
Multitudinis autem Amor vehementer moverur, inquit Cicero,
Libertatis, Beneficentiae, Fidei, Justitiae, ceterarumq; Virtutum,
quae pertinent ad mansuetudinem & facilitatem, famam & opinionem.
Quae ubi abfuerit, avertit se Amor: tam certo, ut ne Sol qui-
dem desideretur nisi ideò, ut radios suos impertiat: ad re-
focillandum tamen, non ad comburendum. Et ut Bilanx
in eam vergit partem unde plus accipit, ita hominum favor
eò, unde plus utilitatis sperat. Ut ergò Poloniam totam
habeas faventem, & cum omnium publico applausu regnes,
totam Clementiae ac Justitiae scuto defende. Nec tamen
mala solum ab illa ut propellas, sed bonis eam undiq; ut
cumules, melioremq; quam accipis reddas, cogita. Nem-
pe imitando Augustum ex Roma latericia marmo-
ream efficientem, Tu Auguste ex Polonia forti fortio-
rem, opulenta opulentio-rem, celebri celebriorem, facere stude.
Spartam nactus es illustrem: illustribus hanc ornare mo-
dis, laudi Tibi cedit. Non aliud habes, quod constitu-
tus hoc fastigio agas, atq; ut Solem caelestem imitatus sub-
jecta servias Terra, illamq; collustres, calefacias, fecun-
des, totam. Unicum Principis munus est, publicis prospici-
cere commodis; huic rei si operam dederis sanctè, verum

Dei simulacrum eris. In hoc Reges Deo ferviunt, inquit Augustinus, si in regno suo bona jubeant, malis prohibeant. Prohibe igitur Latrocinia, rapinas, furtiva, caedes, tumultuationes, impuritates, & quicquid impium, barbarum, Virtutibus contrarium est: jube quietem, pacem, securitatem, mores castos & honestos, pietatem denique! & omnem feres punctum. Ceteris Mortalibus in eo stant consilia, videre quid sibi conducere possit: Principum sors longè diversissima est. Consilia scilicet Principum omnia (si invisibilem Deum visibiliter volunt referre) tantum ad salutem Reipub. dirigenda sunt: quia hic non suam causam, sed aliorum sunt, ut Naucerus in navi. Non bonus autem fuerit Nauta, qui se malit servatum quam Navem. Ad Utilitatem datur Spiritus, inquit Apostolus. At qui, Tibi multus datus Spiritus, Sapientiae & intellectus, Consilij & fortitudinis, Scientiae & pietatis: ergo ad multam & multorum utilitatem. Nullam re Homines propius accedunt ad Deum, quam salutem Hominibus dando, Cicerone id observante.

Quid autem multis? Summa Votorum, quae optimi quique concipiunt, huc redit, ut Polonia jam Tua, ut ceteris Tuis Regnis, ut Nobis omnibus Virtutum Tuarum admiratoribus, Felicitatisque applausoribus, hanc unam praestes gratiam, ut **TE SERVES!** ut **EUNDEM TE,** quies, serves!

TE servabis, *Tuae Vitae parcendo, periculis illam non exponendo.* Etiam Magnanimitatis modus est, Magnanime Princeps. Cave igitur, per omnia sacra obtestamur, omnia

omnia

omnia spernere pericula! cave negotia, quibus discrimen sub-
est, per Te potius quàm per alios administrare! adeòq; propriū
corporis objectu hostiles injurias propellere. Non optabat
Israd Davidem in hostes egredi secum, ne extingueretur lucer-
na Israel (2. Sam. 21. 17. & 18. 3.) nec optamus Te Nos, jam
Tui. Cave Tibi quæsumus ab amicis & hostibus, domi fo-
risq; invidia tam parum abesse potest à tantis Virtutibus &
felicitate Tua, ut à corpore in Sole ambulantis umbra. Etiam
ab amicis ut caveas, dixi: simulati enim sunt, & erunt, mul-
ti; qui Solem orientem adorabunt potius quàm occidentem,
haud sincere. Non deerunt, spero, qui de nimia etiam fami-
liaritate cavenda monebunt. Nimiam certè Humanita-
tem Tuam, & observant, & mirantur, & prædicant, ipsimet
Poloni: qui Tabulae Tue Regiæ non solum adesse pateris quos-
vis, ignotus etiam, sed & ministeria Tibi præstari à quibus-
vis. Equidem non ignoro, optimò jure laudibus vebi illam
Trajani vocem, qui Amicis incusantibus, quòd Imperatoriæ
Majestatis parum memor, nimium esset omnibus expositus,
respondit: Talem præstabo Imperatorem privatis, qualem opta-
rem ipse privatus. Rectè hoc sanè tum, ubi Virtutis erat esti-
mium, & apud Omnes respectus honesti. Non satis rectè no-
stro ævò, ubi proditiones, perjuria, cædes, parricidia etiam &
Regicidia, clam palam regnant.

Rogamus deinde, ut Te nobis Talem diu serves, imò sem-
 per, qualem jam conspeximus & intuemur: Augustum,
 Prudentem, Strenuum, Magnanimum, Clementem,
 Justum,

Justum, Liberalem, Pacificum, Pium, Felicem deniq; ut nobis ipsissimam aeterni Regis, Dei, referas imaginem.

Augustum Te salutare cupimus, dum optamus, ut Imperium Majoribus partum non angustare sed ampliare, possis, scias, velis. Quod fiet, non Provincias amittendo, sed amissas recuperando: nec vastari permittendo, sed vastatas nitori restituendo: omniaq; in majus provebendo. Cui rei bonas ministrabunt occasiones Ukraina inhabitabiles adhuc tractus, ampli & ubere gleba, omnibusq; naturae dotibus affluentes: baud indigniores Colonis deducendis, atq; Hollandis India visa, seu Orientales seu Occidentales: & certiore ob vicinitatem, spe. Modò ab infestatione vicina Barbariei tutos praestandi non desint artes: quas Tibi non de fore speramus.

Ideò enim Te nobis constanter quoq; optamus Prudentem, ut Te ad praevidenda omnimoda Patriae hinc in commoda inde utilitates, Argum habeamus centoculum: & Strenuum: ut in illis subito amoliendis, hisce promovendis, Briareum habeamus centimanum. Et quia Prudentiae non postrema pars erit observare, si quid fuit, quod Praecessores Populo huic reddebat suspectos, ut caveatur, fuit autem perpetua ferè intentati jugi suspicio: eam proinde Tu, prudentissime Princeps, ut Scyllam & Charybdin vitabis. Strenuitatis autem praecipua pars erit ad omnia, quae fiunt, pervigil Oculus: quum non deceat dormire illum, qui ad clavum sedet, praesertim tempore, quò Navis tempestate ja-
Etatur.

Statuatur. Nullum autem Mare tam graves habet tempestates unquam atq; omne Regnum assidue, *inquit Veterum non nemo.* Semper itaq; Principi vigilandum est, nequid erret: quia non nisi publicâ pernicie errare potest.

Expediet etiam Te constanter Fortem & Magnanimum esse: ut nequid sit, quod Te à salutariter in publica commoda cogitatis avertere possit. Sicuti nec animum frangere, si non omnia semper ex voto eveniant: aut si quibus prodesse quæras, ingrati sint. Quis plura mortalibus beneficia exhibet Deo ipso? Et quis plus reportat ingratitude? Frustra speres, Serenissime Rex, ullâ obtinere arte ut placeas omnibus: in eo præsertim Populo, ubi omnibus adeo diversum est, Et plerisq; corruptum palatum. Sufficiet placere Deo Et illis, quibus Deus Et Virtus cordi sunt: cæteri eminus sequentur, tametsi non omnes assequantur, præfulgidum illum Et amabilem, Dei, Virtutis, Tuum, splendorem.

Clementiam verò, singulare illud Regum ornamentum, diuturnitatisq; Regnorum basin, prorsus facies Tuam: non sub initia tantum, (juxta illud Taciti, Novum Imperium inchoantibus utilis Clementiæ fama) sed perpetuò. Quippe Illius tantum Principis magnitudo stabilis est, quem omnes non tam SUPRA se quàm PRO se esse sciunt, Et cujus curam pro salute suâ excubare intelligunt. Nempe Bonus Princeps non aliò animò esse debet in suos Cives, quàm bonus Pater familias in suos Domesticos; quid enim aliud est Regnum, quàm magna Familia? Talem si Te hoc Tuo in Re-

C

gno

gno exhibueris, efficies, ut Te plus ament quàm metuant Tui: adeoq; nemo bonus metuat, soli sibi malignitatis conscij. Quin & bi, si emendabiles, potius Te sentiant emendatorem, quàm perditorem. Nempe quia Clementia potissimum circa ignoscendas culpas versatur, bonum est Poëtae monitum:

Sit piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox:

Quique dolet quoties cogitur esse ferox.

Et quia summum in Regibus bonum est, justitiam colere, ac sua cuiq; jura servare (verba Gregorij Magni sunt): nec sinere quod potestatis est fieri, sed quod æquum est custodiri. Tu ergò summus Justitiæ Tuo in Regno Præses, ut Nemo usquàm innocens ledatur, Nemini non quod suum est tribuatur, nec aliter quàm pro meritis cuiquàm, seu bono seu malo, eveniat, summè accurabis: Etiam in bonorum & honorum distributione, non alia quàm merita spectans, sine prosopolepsia ulla: non Viris dans officia, sed officiis Viros. Habes hoc in Regno publicè benefaciendi amplissimam facultatem, qualem vix quisquàm in Europa Regum; si sapiens Majorum institutum legitimum revocetur in usum. Nobilitas egentior pecuniis juvanda est à Principe, inquit Tacitus: ne videlicet virtutibus alicubi obstet res angusta domi, & qui per virtutem egregiè Patriam juvare possent, ut ne defectu nervi deficient. Expenderunt hoc probè, qui Remp. Polonam formârunt: dum possessionum terrestrium ad minimum sextam Regni partem in certos Capitaneatus distribuerunt, assignatos & assignandos (suis cum redditibus) iis, qui quàm optime de Patria

tria

tria meriti aut meritori essent, ipsorum Regum, tanquam publica salutis Custodum, arbitrio. Pulchrè admodum. Sed pulchrum hoc Virtutem Civium premiis provocandi machinamentum tetrum in abusum, ut cætera, venerat; dum non accipiebat qui meruerat, sed qui emerat, seu pretio seu adulatione. Quæ res infinitarum confusionum scaturigo fuit: quas Tu Rex sapientissime ac justissime sistere poteris, si hæc Reipub. beneficia non nisi juxta merita distribui curaveris: ut non accipiat qui accurrit primus, sed dignissimus: seu præsens seu absens, seu poscens seu poscere verecundans. Quò fine bonum esset Te supremum Tuo in Regno virtutum Æstimatorem, omniumq; publicorum bonorum & honorum Diribitorem, Calendarium publicorum Beneficiorum habere constitutum: in quo data & danda, cum catalogo illorum qui beneficiò Reipub. vivunt, aut vivere digni sunt, consignata exstent, ad errores hîc faciliùs posthac præcavendos.

Justitiæ quoq; insignis pars erit Libertates promissas, aut etiam juratas, tueri, & unicuiq; servare: Religiosas præsertim. Acquiesces ergò Rex Populorum esse: Conscientiarum Regem patieris esse Christum: ut Antecessores Tui, Sigismundus Augustus, Stephanus, & quicumq; regnârunt feliciter, suò contenti solio, Dei non invadentes thronum. Observabis (est enim observabile) Poloniam, jam Tuam, ob Religiosa dissidia nondum se fraterno Christiano sanguine cruentasse: nec alienum hac in re sine scientia Ze-
lum

lum imitatam. Constituisse potius jam pridem Civibus
 suis Religione dissidentibus mutuam Tolerantiam, juratō fœ-
 dere firmatam. Hoc ergo Religiosum Fœdus, & serva
 Ipse, Religiosissime Rex, & servare alios coge, violari probi-
 be. Perjuria semper fuere abominationi Domino, nec illa
 dimittit impunita, etiamsi Turca data non servetur fides.
 Recordare Vladislai & Varna! sibi alij peccant (qui hæ-
 reticis non servandam esse fidem malè opinantur) quid hoc
 ad Te? Peccent si volunt alij, non Tu: provocentq; ultio-
 nem Dei alij, non Tu. Juravit enim per seipsum Deus, ne
 Regum quidem ulli se condonaturum juramenti prævarica-
 tionem. Ezech. 17. v. 16. ad. 21.) Cave igitur, Rex, cave per
 Sanctum Dei nomen!

Jamq; aliud accipe, per quod salutare TE servatorem
 suum queat Polonia: ut sis Rex Pacificus. Notum est illud:
 Salus Reipub. in Legibus est: Illud item, Inter Arma silent
 Leges: cujus veritatem tot annis suorum & hostilium Armo-
 rum collisione misera experitur Polonia, tot violentiis tota-
 lem in dissipationem data. Tu ergo Rex optime, ut Rei-
 publicæ salus redeat, Pacem reducito: utq; redire queat
 Pax, Arma quiescere jubeto, simul atq; Virtuti Tue adver-
 santia conquassata fuerint arma. Non Æolum Te sibi
 jam optat Polonia, Bella ex Bellis (quibus misera succubuit)
 proflantem, sed Solem nubila dispellentem, serenitatemq; re-
 bus suis reducentem. Satis jam irati Dei procellarum: sub-
 vertentium montes, & conterentium petras, concutientiumq;
 terram,

terram, & absumentium igne, experta est. Jam sibilum au-
 ra lenis prospectat. Desinant ergò sub Te Principe Pacis tur-
 bines & procellæ, domi forisq;. Desinat quisq; alium, seu ob
 Religionis diversitatem, seu aliam quamcunq; ob differen-
 tiam, persequi aut affligere, Te litigiorum sequestrò, concor-
 diæq; Magistrò. Solet populus, inquit Gregor. Nazianzenus, etiam si
 ad tempus iram cohibeat, tanquam ignis in ligno delitescens, aut
 fluvius vi coercitus, occasione iterum oblatà reaccendi & erumpere.
 Quod ne in Tuo eveniat Populo, non sopire tantùm, sed ex-
 tingvere penitus, mutuorum odiorum ignem quæres: idq;
 non studia, quibus in contraria scinditur vulgus, fovendo;
 neq; rursus illa tanquam torrentis impetum, vi coercendo;
 sed prudenter alioversum derivando, quò se nullã cuiusquam
 noxã effundat. Deriva igitur sapiens Aquilex! occupando
 Gentis hujus industriam Pacis & Concordiæ artibus, ut ne se
 vanis & noxiis intricare, perplexare, distrabere ac dissipare,
 pergant.

Optat quoq; Polonia Te sibi liberalem, ingenuum, aper-
 tum, quò & ipsa ingenio est: non occultum, tectum, insidio-
 sum, quæ alia odit. Machiavellistas ergò, qui Tibi arcanas
 Populum frenandi instillare velint artes, ne admitte; Dia-
 bolismum respicit quicquid versutiam redolet. Deus omnes
 homines liberos fecit, Satanaq; astu sub jugum missos per Fi-
 lium libertati restituit: qui artes suas, salvandi nos, non in
 occulto habet, omnia in propatulo peragit, in Ecclesiæ Mi-
 nisterio. Tu ergò si salutare Opus, quod Tibi hoc

cum Populo susceptum est, agis, publicè age. Et quia Te id ageremulti credunt, & expectant (publica autem expectatio magni secreti impatiens est, monente Tacito,) fac ne aliud suspicandi cuiquam ansa relicta sit, malignissimo etiam. In Sole sint, quæ Sole teste peragi debent. Et quia Vulgus amicitias utilitate probat, promitte utilia, Libertatem omnigenam, & inde venientem Pacem, Securitatem, Rerum abundantiam, Florentemq; statum, probabit. Sedita, ut non promittas solùm, præstes etiam. Prestabis autem, si ductum Tuum sequi non renuent Illi, Tu autem Dei: qui non solet non prosperare consilia ipsius consiliiis (pro salute mundi) consona, cum invocatione Nominis ejus suscepta, & in ejus gloriam directa.

Quò vebementer conferet, adeòq; unicè, ut sis constanter PIVS, Deoq; Tuo intimè adharens. Cor Principis sicut Prudentiæ oculus, Justitiæ libra, Fortitudinis sedes, Gratiarum fons, ira & Dei Templum esse debet; demumq; cum Deo, & in Deo Virtutem faciet, stabilisq; cum omnibus negotiis suis, & eorum qui ab eo pendent, erit. Aliàs, sicut Paxillus, nisi benè fixus firmiter alicui fortiori adhæreat, omne quod in eo pendet, dilabitur cum omnibus ad terram: sic & Princeps, nisi suo Conditori pertinaciter adhæserit, & ipse, & omnis qui ei consentit, citò deperit, scribit Augustinus Pater. Cui addo illud cujusdam Christiani Politici: Credere Mundum humanis consiliis regi, subtilis atheismus est.

Has Virtutes dum levi delineo penicillò, non aliquid à Te diversum, sed Te ipsum Tibi ostendo, Princeps clarissime:

eò fine, ut dum *Virtutum Tuarum* conscium esse *Mundum* intelligis, à Te ipso nusquam abeundi necessitatem Tibi imponi sentias. Si secùs feceris, publicà noxà feceris. Ut enim *Solis* eclipsis *Terræ* tenebras infert, rerumq; perniciem secum trahit: ita *Regis* error, levis etiam, magnam in rebus humanis gignit perturbationem. Nempe quia *Regulam* in se rectam esse necesse est, si quæ illi applicantur, corrigi debent: *Rex* autem *Populi* *Regula* est: Recta igitur sit, non plumbea, huc illuc flexilis, sed adamantina. Lapsus erigere lapsum non potest; nec ergò prolapsum *Populum* levare nisi erectus, sublimis, fortisq; *Princeps*. Tu ergò sic statues, ô *Rex*, demum si erectus esse, sublimis, fortis, constanter allaboraveris, magnum simul & firmum Te futurum. Demum *Potentia* Tua non erit *Torrens* subitis imbribus ortus, & mox desinens: sed *Fluvius* fontibus æternis scaturiens, eoque quam diu volet *Deus* perennans, in salutem *Gentium*. Tantummodò vide, ut *saluti* *Gentium*, quas Tibi subdit *Dominantium* *Dominus*, purissimà intentione invigiles! & hoc *Salutis* opus sub auspiciis mox *Regnorum* *Tuorum* feliciter auspiceris. Sunt enim ad quæq; rerum initia ardentissimi, non *Plebis* tantum, sed omnium *Nostrum*, animi: nisi tum res inchoantur, frigescent post *Omnia*. Et quia quò *Victoria*, eodem *Populi* favor inclinatur, Tibi *Victori* ut invidere incipiunt multi, ita favere plurimi: videndum erit, ut quemadmodum istorum invidia Te cautum, ita horum favor ad omnia, quæ *publica* *salutis* sunt, alacrem faciat.

Incipe

Incipe igitur Magne Rex, post magnum celeriter confectum Victoria opus, feliciter jam aggredi conficiendum hoc in Regno Universalis Pacis Opus. Universale dico Pacis Opus, ubi Omnibus benè sit, & in Omnibus, & Omnimodè. Incipiat Polonia denuò, demùmq; verè, nescire latrocinia: sed & incipiat nunc demùm nescire disidia, emulationes, mutua pernitiei machinationes. Incipiant Poloni sub Te vero Salomone suo (dabit Deus!) sedere quisq; sub vite sua, & sub ficu sua: liberati à metu barbararum Gentium, Mentisq; barbarie. Ita fiet ut quem admodum peritus Piclor ex Tabula bellè confecta voluptatem capit, sicut & Agricola, Ollitor, Faber, suis quisq; Operibus fruitur: ita Tu quoq; beneficentissimam inde, constantissimamq;, concipias voluptatem, si reductis ad optimas Leges (antiquas vel novas) in hoc novo Tuo Regno omnibus, Rempublicam Polonam efficias florentissimam, veràq; Pace, & verè aureà Libertate, fulgidè rursus (post nuperas tenebras) corruscantem in oculis Gentium. Sitamen fortè non solius Poloniae terminis Virtutem Tuam terminari Fata velint: & aliò Te, monstrorum domitorem, vocent, quas superior aeternae Providentiae subministrare solet occasiones, ibis: Regumq; Regi Christo, qui Te quoque inter Satellites suos, Regniq; sui Custodes & Tutores constituit, militare; eosq; qui regnare hunc, super se superbè nolunt, Tartaros, Turcas, aliosq; infideles, ubi ubi caput efferre audent, debellare audebis. Nondum enim omnes Illius debellasti hostes, neq; Tuos. Infinitò major gloria Tua superest messis,

sis, si ad infinitum plures, utraq; tyrannide pressos, liberandum
 festinaveris. Aude festinare, aude fatorum decreta (ad
 quorum tabulas propemodum admissus jam es) exsequi. Au-
 de nobis Carolum Magnum, Imperij Romani; aude Gusta-
 vum Magnum, Regni Gotbici, reparatorem, representare!
 Et quia ominosa haec Nomina (Caroli & Gustavi) in Te jun-
 gi fata voluerunt, junge quicquid Magnum cogitari potest,
 Rex Magne, tam magnis quas Tibi fata objiciunt occasioni-
 bus. Nec enim profecto sine omine est, quod celerrima-
 rum victoriarum Tvarum fama Orientem usq; penetravit,
 Constantinopolimq; terroribus implet. Aude tantum in
 Christiano prius Orbe res componere, aude Europaeos Re-
 ges hortari, exemplumq; Tuum docere, imponere Bellis finem, opti-
 mamq; rerum, quas Homini novisse datum est, quaquaver-
 sus reducere, PACEM! Illam dico unam triumphis innume-
 ris potiore Pacem: illam rerum custodire salutem, & Ci-
 ves equare potentem Pacem: illam demum plenum virtutis
 opus, laborumq; summam, Pacem: illam optimum, solumq;
 unum exactorum Bellorum pretium, Pacem, reducere ut
 discant & sciant Omnes. Repeto: Discant ex Te Reges BEL-
 LA GERERE, PACIS CAUSA: quod pleriq; nescire viden-
 tur. Illi nempe, qui cum Vicinis bella gerunt perpetua, tan-
 quam moris causa, tanquam lusus gratia: ideòq; centum
 etiam annis Bellum unum non finiunt. At hoc quid est?
 Bella redintegrare immensi sumptu quotannis: & recru-
 scente novo semper furore sanguinem fundere perpetuo; &

D

Arces,

Arces, Urbes, Provinciasq; limitaneas, mutuò sibi jam tra-
 dere jam recipere, sine fine? Annon hoc est Nullo jaculari
 scopo? Tu Polonia calamitosis tot annorum Bellis imposito
 trimestri unò sine, Pacem innumerorum annorum quàm fe-
 liciter inchoas! Ut jam jam totum hoc Regnum, cum omni-
 bus accorporatis sibi Provinciis, acclamare incipiat, Nulla
 salus Bellò, Pacem Te poscimus omnes! Gratulabundaq; de Te
 sibi devinitus excitato Hercule, Sarmatia tota, Te suum
 Servatorem, Pacis Reparatorem, Libertatis Vindicem, pu-
 blicaq; Quietis Reductorem, salutare incipiat tota. Quas
 Tu voces, Victor gloriosissime, non aliter ac Augustus Patris
 Patria titulum à Populo sibi acclamatum, cum lacrymis ex-
 cipies. Nec tamen Te ista elogiorum honestamenta sic, ut
 pueros nuces solent, delectabunt: alia Tibi Virtutis spectan-
 da, alia expectanda, erunt præmia, quàm inanes id genus,
 quibus anima humiles capiuntur, oblectationes. Præmia
 Tua Virtus ipsa erunt, progressusq; de Virtute in virtutem, quò
 à Constantia in ijs, qua heroicè orsus es, expectandi sunt.
 Perge itaq; ostendere, Christinam Magnam, Magni
 Gustavi Filiam, nihil majus Sveciæ, imò Christiano Orbi,
 dare potuisse, quàm quòd Te dedit. Proavus Tuus ma-
 ternus Illius paternus, Gustavus primus, Libertatem reddi-
 dit Sveciæ: Tu felix Gustavi pronepos, Gustavus Carolus,
 reddes Polonia; atq; si benigna fata volent, Europæ. Per-
 ge tantum quò capisti pede! Supremum Numen Opus
 suum,

suum, Opus salutis Orbis, quod per Te tam miraculosè in-
 choat, mirabiliter ad exitum deducet. Aude tantum, Deo
 nixus, Orbi Christiano tuam illam sanctam impendere, ut
 capisti, operam, dilecte Deo! indutusq; virtute ex alto, Eccle-
 siam crudeliter tot modis, & tot locis, divexatam, Ægyptia-
 cã servitute liberare festina. Septentrionalis Moyses! per
 deserta tot seculis oberrantem in promissa Terra requiem
 deducere propera, victorioso Josua! Madianitas Jehovæ
 & Tuo gladio disjicere ne trepida, divinitus excitate Ge-
 deon! A Philisteis, & omnibus circumjectis Dei hostibus,
 Populum suum vindicare aude, Deo confisissime David!
 Opponant se Tibi si volunt, quicumq; hostes! Deus opponet
 Illis Te, omnipresentie suæ scutò tectum, omnipotentiaq; suæ
 gladiò armatum, à quo cadant Omnes.

Nil invictius, post Deum, quàm Religiosus Princeps,
 qui opus Dei agit, salvandi non perdendi Gentes: & agit
 cum Deo, Deò non se fretus: & agit Deo, Deo non sibi re-
 gna quærens.

Multos babes, qui Deum pro Te orant, ut ne infero-
 rum potestati, quæ occultas fruudes, dolos, cades, venena,
 in Victores, maximè divinam tutantes causam, vibrare con-
 suevit, quidquam in Te permittat: quinimò si quid furia-
 rum adversus Te insurgere audeat, id totum, semper, ubiq;
 ipsum cœleste Numen armis suis, tonitru ac fulmine,
 disjiciat!

Publicis

AKM 6733

(26)

Publicis ego votis addo meum: ut Te quomodo capis,
porro etiam victoriis mactet incruentis! ut felicitatem Tuam
fortiter le ferre, ut victoriis moderatè frui, ut ad alia semper
majora sapienter uti, ut oppressa Gentium & Mentium Li-
bertatis vindicem cluere; & sic Te magnum Gloria
sua organon, Generis autem humani delictum,
fieri jubeat.

AKM

AC

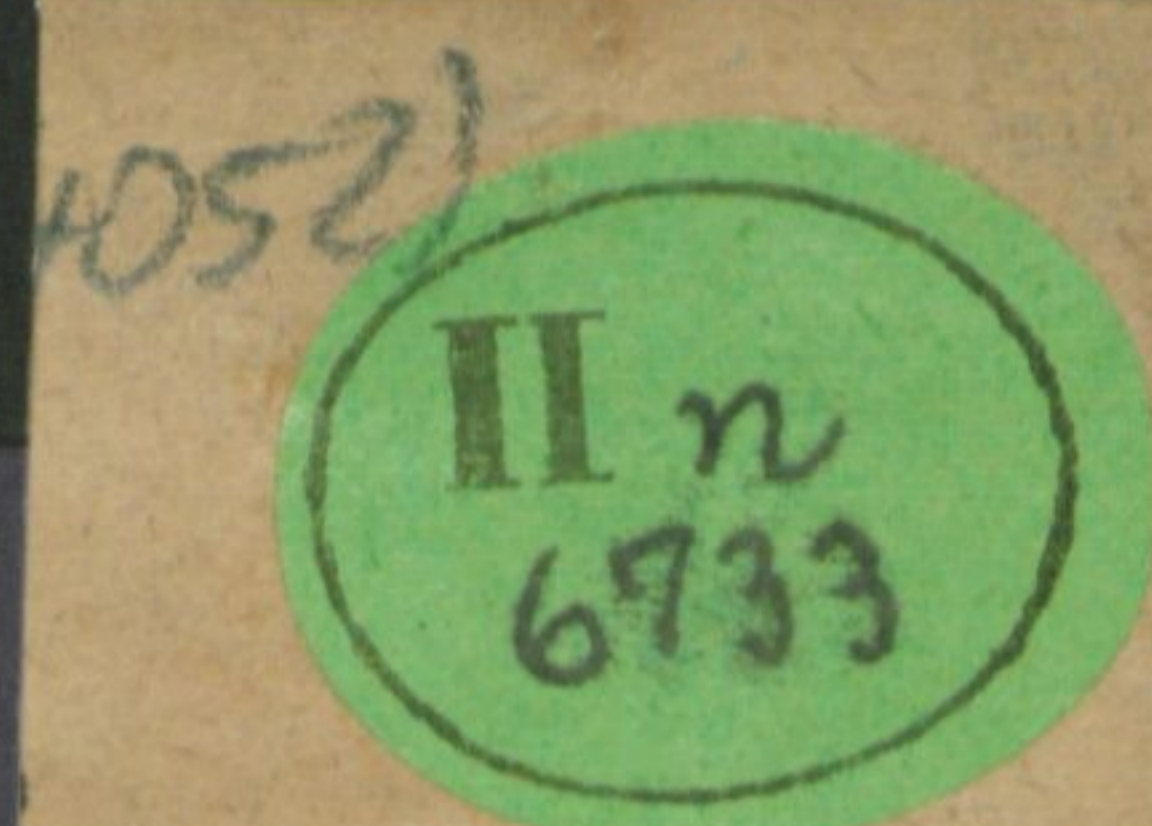
Q.N. 387, II.

PA
CA

Magno Sv
dalorumq Re

qua

Her

n, Van-
ori, & qua-

KODAK Color Control Patches

Kodak
LICENSED PRODUCT

© The Tiffen Company, 2000

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Inches

Centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

